

Dr hab. n. o zdr. Mariusz Wysokiński, prof. Uczelni
Zakład Podstaw Pielęgniarstwa
Katedra Rozwoju Pielęgniarstwa
Wydział Nauk o Zdrowiu
Uniwersytet Medyczny w Lublinie

Lublin, 08.10.2024 r.

RECENZJA

rozprawy doktorskiej lek. Łukasza Goździewicza

**pt. "Charakterystyka zespołu post – Covid u osób starszych przebywających
w całodobowych ośrodkach opiekuńczych z użyciem narzędzia COVID – 19 Yorkshire
Rehabilitation Screening (C19- YRS)"**

promotor: prof. dr hab. Agnieszka Neuman - Podczaska

Rozprawa ma formę dopuszczoną przez znowelizowaną Ustawę z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016, poz. 882), a więc spójnego tematycznie zbioru artykułów opublikowanych w recenzowanych czasopismach naukowych. Na pracę doktorską lek. Łukasza Goździewicza składają się trzy artykuły naukowe opublikowane w latach 2023 – 2024 w czasopismach: *Medical Science Monitor, Healthcare, Gerontologia Polska*. Wyniki zaprezentowane we wspomnianych artykułach Doktorant dodatkowo poprzedził życiorysem, stosownym wstępem, dzięki któremu czytelnik zostaje zaznajomiony z omawianą problematyką. Znajduje się w nim również uzasadnienie wyboru tematu w postaci zwrócenia uwagi na fakt, iż obciążenia związane z COVID - 19 nie kończą się wraz z rekonwalescencją, ale mogą utrzymywać się lub pojawiać jako nowe nawet przez wiele miesięcy po chorobie i znacząco obniżać wydolność samoobsługową szczególnie osób w wieku powyżej 60 roku życia. Chciałbym w tym miejscu pochwalić formę, w jakiej informacje te zostały przedstawione. Doktorant nie stara się przytłoczyć czytelnika nadmiarem informacji pozostających bez związku z realizowaną przez

siebie tematyką, ale dokonuje selekcji najważniejszych faktów naukowych, których znajomość okaże się przydatna w toku dalszej lektury rozprawy. Lek. Łukasz Goździewicz formułuje również prawidłowo cel główny pracy oraz trzy cele szczegółowe, które znajdują odzwierciedlenie w pracach stanowiących cykl publikacji. Zdaniem Recenzenta fragment ten mógłby zostać wzbogacony o sformułowanie problemów badawczych oraz precyzyjne zdefiniowanie zmiennych zależnych i niezależnych. Zostały także przedstawione kryteria włączenia oraz wyłączenia z badań i krótka charakterystyka badanej grupy – 203 osób. Projekt badawczy został poddany ocenie przez Komisję Bioetyczną przy Uniwersytecie Medycznym im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu (uchwała nr KB 247/21 z dnia 10.03.2021 r.). Badania miały charakter retrospektywny z prospektywną obserwacją i zostały zrealizowane od kwietnia do grudnia 2020 roku. Objęto nimi kolejne 203 osoby przebywające w zinstytucjonalizowanych ośrodkach opieki długoterminowej. W badaniu wykorzystano następujące narzędzia: Skalę Barthel, kwestionariusz C19-YSR. Zakażenie SARS-CoV-2 potwierdzone zostało za pomocą badania reakcji łańcuchowej polimerazy z odwrotną transkrypcją z wymazów z nosogardzieli.

Analiza statystyczna w poszczególnych pracach została przeprowadzona prawidłowo.

Każda z trzech publikacji składających się na spójny tematycznie cykl opatrzona została krótkim przedstawieniem wyników oraz podsumowaniem. Na całość rozprawy składa się także wykaz skrótów, dyskusja, wnioski, piśmiennictwo, streszczenia, kopie artykułów. Zamykają ją oświadczenia współautorów, uchwała Komisji Bioetycznej.

Przechodząc do merytorycznej oceny rozprawy doktorskiej lek. Łukasza Goździewicza należy podkreślić, że wszystkie wchodzące w jej skład artykuły zostały już wcześniej pozytywnie ocenione przez niezależnych recenzentów czasopism naukowych. Dwie publikacje zostały opublikowane w czasopismach posiadających *impact factor* [1,2]. Natomiast praca nr [3] w jedynym czasopiśmie polskim o punktacji 70 pkt MEiN, dedykowanym gerontologom. Sumaryczna wartość współczynnika oddziaływania (*impact factor*) punktacji prac wchodzących w skład cyklu publikacji wynosi 5,9 pkt., a punktacji MNiSW: 250 pkt.. Uśredniony współczynnik oddziaływania (*impact factor*) dla czasopism, w których opublikowano wyniki badań wynosi 2,95, a lek. Łukasz Goździewicz jest pierwszym autorem wszystkich publikacji.

Praca otwierająca cykl *Long – Term Impairment in Activities of Daily Living Following COVID – 19 in Residents of Long – Term Care Facilities* przedstawia ewolucję sprawności funkcjonalnej u osób, które były objęte opieką długoterminową i przeżyły COVID – 19.

Potwierdzono w niej fakt jej pogorszenia w okresie 3 miesięcy po wyzdrowieniu w przypadku konieczności hospitalizacji, podwyższonego wieku oraz współistnienia chorób układu krążenia. Szczególnie istotne z punktu widzenia gerontologii jest powiązanie obniżenia sprawności funkcjonalnej w perspektywie trzymiesięcznej z faktem hospitalizacji seniorów. Zdaniem Recenzenta odbiór pracy mógłby być czytelniejszy, jeżeli Doktorant zdecydowałby się na konsekwentne stosowanie terminologii związanej z skalą Barthel, poprzez unikanie stosowania skrótu ADL, który oznacza inne narzędzie badawcze stosowane w gerontologii (Activities of Daily Living – Skala Podstawowych Czynności Życia Codziennego- Skala Katza), choć badającego zbliżony aspekt.

W drugiej pracy z cyklu *The Value of the COVID -19 Yorkshire Rehabilitation Scale in the Assessment of Post – COVID among Residents of the Long – Term Care Facilities* dokonano adaptacji językowej kwestionariusza C19-YRS i przeprowadzono próbę skorelowania uzyskanego w oparciu o niego wyniku ze wskaźnikiem Barthel. Okazało się, że całkowity wynik uzyskany przez badanych w oparciu o przetłumaczony kwestionariusz był wyższy u pacjentów hospitalizowanych niż u tych, którzy pozostali w placówce opieki długoterminowej. Natomiast głównymi objawami zespołu post – COVID u osób starszych w badanej grupie były zmęczenie, duszność i nietrzymanie moczu.

Trzecia praca *Prevalence of the long – COVID in the population of older residents of institutionl care in Poland* miała na celu oszacowanie częstości występowania zespołu post – COVID 19 w populacji osób starszych objętych opieką długoterminową w oparciu o przetłumaczony na język polski kwestionariusz C19-YRS. W badanej grupie ponad 70% badanych doświadczyło jednego lub więcej nowych lub nasilonych objawów lub pogorszenia funkcjonowania związanych z zespołem post – COVID 19. Przebieg COVID -19 wymagający hospitalizacji wiązał się także ze zwiększonym ryzykiem wystąpienia objawów i niepełnosprawności po chorobie w porównaniu z pacjentami, którzy przebywali w placówkach opieki długoterminowej podczas choroby.

Analiza całego cyklu dowodzi opanowania przez kandydata ogólnej wiedzy teoretycznej, a także umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Na pewno stanowi również oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Zdaniem Recenzenta szkoda tylko, że Doktorant nie podał w żadnej z prac wyniku współczynnika Alfa – Cronbacha dla kwestionariusza C19-YRS, szczególnie w odniesieniu do polskiej wersji.

Pragnę podkreślić, że podjęta w rozprawie doktorskiej tematyka jest niezwykle ważna i aktualna, poszczególne fazy badań zostały starannie zaplanowane i przeprowadzone, a uzyskane wyniki cechują się wysoką wartością poznawczą. Efektem końcowym pracy jest m.in. tłumaczenie na język polski skali C19-YRS i próba odniesienia uzyskanych wyników do badań międzynarodowych. Warto także podkreślić umiejętność dostosowania projektu badawczego do aktualnych wyzwań epidemiologicznych (pandemii COVID-19).

Podsumowując, przedstawiona do oceny rozprawa doktorska lek. Łukasza Goździewicza spełnia wymogi określone w art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2013 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789) oraz art. 187 Ustawy z dnia 30 sierpnia 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r. poz. 1668). W związku z powyższym wnioskuję do Kolegium Nauk Medycznych Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu o dopuszczenie lek. Łukasza Goździewicza do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Dziekan
Wydziału Nauk o Zdrowiu
Uniwersytetu Medycznego w Lublinie
Mariusz Wysokiński
dr hab. n. o zdr. Mariusz Wysokiński
Profesor uczelni